

'TROTS OP HAVO' (VIII)

HAVOCONGRES

Donderdag
6 februari
2020

HET HAVOCONGRES: TROTS OP HAVO! (VIII)

Meer leerlingen meer leren, dat is waar het om draait. Havoleerlingen zijn gebaat bij enig maatwerk, maar hebben tegelijkertijd ook behoefte aan sociale (ver)binding en kunnen moeite hebben met het maken van keuzes. Het aanbod van het havocongres 2020 is gericht op de vraag 'hoe kun je meer havoleerlingen meer laten leren'? Wat betekent dit voor de manier waarop je leerlingen begeleidt en coacht, wanneer de hoeveelheid keuzes voor de leerling toeneemt?

De achtste editie van het havocongres 'Trots op Havo' vindt plaats op donderdag 6 februari 2020. Net als afgelopen jaar verblijven we die dag in congrescentrum 'De Werelt' in Lunteren.

Je kunt je aanmelden via de website (www.havocongres.nl). Graag attenderen we je op de variatie in het aanbod. Je kunt kiezen uit een *lezing* (40 minuten - veelal luisteren), *masterclasses* (40 minuten - luisteren afgewisseld met hele korte denkopdrachten), *workshops* (90 minuten - input afgewisseld met praktische opdrachten); *inspiratiesessies* (40 minuten - presentaties met ruimte voor interactie); *een themawandeling* (50 minuten - een wandeling met opdrachten); *en uw vraag centraal* (40 minuten - wij gaan in op vooraf ingeleverde vragen).

Om dubbelingen in je keuzes te voorkomen, adviseren wij het tijdsschema eerst goed te bekijken, voordat je je eigen dagprogramma gaat samenstellen.

Praktische informatie:

Voor wie?	Mensen die werkzaam zijn op de havo en betrokkenen die zich bezighouden met de havo.
Waar en wanneer?	Donderdag 6 februari 2020, De Werelt, Lunteren.
Kosten:	€ 375,- voor de eerste deelnemer van de school. Iedere volgende deelnemer van dezelfde school betaalt € 355,-. Vrienden van het havoplatform betalen ook voor de eerste deelnemer € 355,-.

Aanmelden kan via: www.havocongres.nl.

Voor meer informatie kijk op onze website. Voor vragen kun je mailen naar: info@havocongres.nl). Eventueel kunt u ook bellen naar 06-83292930

OPENINGSLEZING

Hoe werkt een tiener?

Spreker en organisatie

Mark Mieras (1962) is wetenschapsjournalist en bekend als auteur van *Ben ik dat?* en *Liefde*. Twee bestsellers die een onthullend beeld geven van ons bewegelijke brein. Van zijn hand verscheen ook *Heftige Hersens!* en onlangs *Voor de eeuwen!* over lesgeven aan tieners. Hij studeerde cum laude af in de theoretische natuurkunde en is een levendig, bevlogen en veelgevraagd spreker.

Inhoud

Volwassenen zien de puberteit vaak als een lastig oponthoud naar volwassenheid. Neurobiologisch gezien is het juist een doelgerichte en heel vruchtbare periode. Tienerhersenen werken nauwgezet aan sociale en narratieve functies die essentieel zijn voor een succesvol leven. Ze zijn bijzonder flexibel en empathisch, maar ook grillig, eigenwijs en roekeloos. Hoe zet je hun hersenen 'aan'?

LEZING
L 40 MIN

UW VRAAG CENTRAAL
L 40 MIN

WORKSHOP
L 90 MIN

MASTERCLASS
L 40 MIN

THEMAWANDELING
L 60 MIN

INSPIRATIESESSIE
L 40 MIN

9.00 INLOOP
9.30 OPENING
9.45 OPENINGSLEZING: 'HOE WERKT EEN TIENER?' DOOR MARK MIERAS

KEUZEPROGRAMMA									
10.50	1.1 LEZING EFFECTIEVE LEERSTRATEGIEËN - WESSEL PEETERS	1.2 INSPIRATIESESSIE DEBATTEREN IN DE LES - ALEXANDER SCHINKEL	1.3 INSPIRATIESESSIE EXECUTIEVE FUNCTIES - CHRISTEL DE JONG	1.4 INSPIRATIESESSIE LEERLING-BESPREKING - KOEN EVERS	1.5 EN 2.5 WORKSHOP MOTIVERENDE TOETS- EN EXAMEN-VOORBEREIDING - MARIEKEN PRONK	1.6 EN 2.6 WORKSHOP LEERLINGEN MOTIVEREN MBV LEERDOELLEN - OTTO DE LOOR	1.7 EN 2.7 WORKSHOP DIFFERENTIËREN IS TE LEREN - MEIKE BERBEN	1.8 EN 2.8 WORKSHOP DE COACHENDE ROL VAN DE HAVODOCENT - LAMBRECHT SPIJKERBOER	1.9 EN 2.9 WORKSHOP FORMATIEF EVALUEREN MET ICT - DUSTIN DIJKSTRA
11.30	PAUZE								
11.40	2.1 LEZING DE TOEKOMST VAN GENERATIE Z - MICHELLE GERLACH	2.2 UW VRAAG CENTRAAL EFFECTIEVE(RE) LEERLINGBESPREKING - JANNET MARECHAL	2.3 INSPIRATIESESSIE KENNISMAKING MET HET HBO EN TALENTONDERWIJS - AKKE GERLSMA	2.4 INSPIRATIESESSIE MAATWERK IN DE LES! - TEUN VAN ROY					
12.20	LUNCH								
13.20	3.1 MASTERCLASS CONCENTREREN/ PLANNEN / REFLECTEREN - DAVID MAIJ	3.2 LEZING DE TOEKOMST VAN GENERATIE Z - MICHELLE GERLACH	3.3 THEMAWANDELING START OM 13.00! ONDERWIJSVERNIEUWING - DUSTIN DIJKSTRA	3.4 INSPIRATIESESSIE EXECUTIEVE FUNCTIES - CHRISTEL DE JONG	3.5 INSPIRATIESESSIE EEN HELE DAG ONDERNEMEN CALS BUSINESS COLLEGE - BAS VOET, THIJMEN VD WAAL	3.6 INSPIRATIESESSIE KRACHT VAN TEKENEN - BIANCA BERNDSEN	3.7 INSPIRATIESESSIE PERFECTIONISME BIJ LEERLINGEN - STEN DALLINGA	3.8 INSPIRATIESESSIE GEDIFFERENTIEERD DE LES STARTEN - FRANK GAARTHUIS	3.9 INSPIRATIESESSIE DE STAAT VAN DE HAVO - BESTUUR HAVOPLATFORM
14.00	PAUZE								
14.25	4.1 LEZING OVER- EN ONDERVRAGEN - INGE VERSTRAETE	4.2 INSPIRATIESESSIE DRIEHOEKSGESPREKKEN - ERIK DE VRIES, FRANS ITTMANN	4.3 UW VRAAG CENTRAAL JONGENS DIDACTIEK - KITTY VAN DIJK	4.4 INSPIRATIESESSIE AANSLUITSCHOLEN - DOUWE VD HUCHT	4.5 INSPIRATIESESSIE JE HAVOTEAM IN BEWEGING - LAMBRECHT SPIJKERBOER	4.6 EN 5.6 WORKSHOP LEERLINGEN HELPEN ORDENEN - JANNET MARECHAL	4.7 EN 5.7 WORKSHOP CURRICULUMKIT - REINIER GEURTS	4.8 EN 5.8 WORKSHOP KEUZEMENU IN DE HAVOLES - MASJA MESIE	4.9 EN 5.9 WORKSHOP IMPLEMENTATIE FORMATIEF HANDELEN - VALENTINA DEVID BAS SCHOTPOORT
15.05	PAUZE								
15.15	5.1 MASTERCLASS CONCENTREREN/ PLANNEN / REFLECTEREN - DAVID MAIJ	5.2 INSPIRATIESESSIE GEDIFFERENTIEERD DE LES STARTEN - FRANK GAARTHUIS	5.3 INSPIRATIESESSIE HAVODIDACTIEK - JOYCE BIBIJA KATHELIJNE HOUTERT	5.4 INSPIRATIESESSIE EEN HELE DAG ONDERNEMEN CALS BUSINESS COLLEGE - BAS VOET, THIJMEN VD WAAL	5.5 INSPIRATIESESSIE PWS EN LOB - ANNEMIEK REBEL MILOU SPRENKEL				
15.55	BORREL								

RONDE 1

(10.50 UUR – 11.30 UUR)

1.1 Effectieve leerstrategieën inzetten en aanleren

Lezing (40 minuten)

Spreker(s)

Wessel Peeters; onderwijskundige, docent VO, Vernieuwonderwijs

Doelgroep

Voor allen geschikt

Inhoud

Door onderzoek vanuit de cognitieve psychologie weten we steeds beter op welke manier leerlingen effectief kunnen leren (leren). Deze lezing is niet havo-specifiek, maar wel van belang, omdat je tijdens deze lezing leert over het geheugen, verschillende leerstrategieën en hoe je deze in de les kunt inzetten en aanleren.

Doel

Na de lezing:

- Weet je hoe en waarom enkele leerstrategieën effectief zijn.
- Weet je hoe je leerstrategieën tijdens je lessen kunt inzetten met simpele werkvormen.
- Weet je hoe leerstrategieën aan leerlingen kunt aanleren.

1.2 Debatteren in de les

Inspiratiesessie (40 minuten)

Spreker(s)

Alexander Schinkel; hoofdtrainer DebatUnie

Doelgroep

Voor allen geschikt

Inhoud

Na deze sessie kun je starten met debatteren in de havoklas. Onder leiding van een ervaren debattrainer oefen je met werkvormen, leer je hoe leerlingen te enthousiasmeren voor debat en krijg je tips voor het overwinnen van spreekangst. Na afloop ben je toegerust om zelfstandig een debatles te geven.

Doel

Debatteren helpt leerlingen kritisch te denken, beter te luisteren en overtuigend te spreken. Omdat ze een standpunt krijgen toegewezen, los van hun eigen mening, gaan ze vanuit verschillende perspectieven naar onderwerpen kijken. Ze leren op een speelse en respectvolle manier van perspectief te verschillen. Dit is – nu meer dan ooit – een belangrijke voorwaarde voor goed burgerschap.

1.3 Executieve functies ontwikkelen in de bovenbouw HAVO

Inspiratiesessie (good practice) (40 minuten)

Spreker(s)

Christel de Jong, docent en coördinator Vincent van Gogh.

Doelgroep

Leidinggevenden en mentoren bovenbouw

Inhoud

Tijdens deze sessie zie je op welke manier wij op school de problematiek in Havo 4 aanpakken. Te veel leerlingen zijn/waren niet gemotiveerd en te veel leerlingen doubleren in H4. Dit willen wij veranderen, maar de verandering zoeken wij bij de leerling zelf. Zij moeten inzicht krijgen in het leren leren.

(zie volgende pagina)

Doel

Leer de leerlingen meer over hoe je leert, wat moet je daar voor doen, wat moet je er voor laten. Hoe voorkom je uitstelgedrag, ga je om met stress, maar ook; wat is nu de beste manier om een tekst aan te pakken etc. Leerlingen kiezen zelf waar ze meer van willen weten.

1.4 Een leerlingbespreking samen met de leerling

Inspiratiesessie (good practice) (40 minuten)

Spreker(s)

Koen Evers; teamleider havo bovenbouw Cambium College

Doelgroep

Leidinggevend en docenten van zowel onder- als bovenbouw

Inhoud

Een leerlingbespreking waar je als docent energie van krijgt. Waar zowel docenten en leerlingen met concrete acties de bespreking uitlopen, zonder dat je het systeem op zijn kop moet zetten. De leerling is aan het woord en neemt de leiding in de bespreking.

Doel

Informeren van docenten en teamleiders over een nieuwe opzet van een leerlingbespreking. Aan de hand van een stappenplan docenten en teamleiders meenemen hoe je de leerlingbespreking op een andere manier vorm kan geven.

1.5 (en 2.5) Motiverende toets- en examenvoorbereiding

Workshop (90 minuten)

Spreker(s)

Marieken Pronk; trainer, verbonden aan het Netwerk Onderwijsadviseurs

Doelgroep

Docenten en leidinggevend bovenbouw

Inhoud

Leerlingen maken meestal dezelfde toets, zeker bij het eindexamen. Dat betekent vaak ook dat deze leerlingen in de les dezelfde voorbereiding krijgen. Dat is niet per se motiverend. Tijdens deze workshop maak je (hernieuwd) kennis met het circuit-model. Met een praktisch stappenplan ontwerp je een aanzet voor de 'toetsvoorbereiding' voor je eigen havo-leerlingen.

Doel

Handvatten bieden om de havo-leerling gemotiveerd te houden tot de laatste les voor de toets of het examen.

1.6 (en 2.6) Leerlingen motiveren met behulp van leerdoelen

Workshop (90 minuten)

Spreker(s)

Otto de Loor; trainer, verbonden aan het Netwerk Onderwijsadviseurs

Doelgroep

Docenten

Inhoud

Als je havo-leerlingen gemotiveerd wilt houden dan moeten ze weten waar ze naartoe werken. Dat kan door heldere leerdoelen te formuleren. Zowel leerlingen als jijzelf kunnen dan meer invloed hebben op de les. Je kunt onderwijs bieden waarbij je flexibel omgaat met de methode en andere leermiddelen, maar ook het rooster.

Doel

In deze workshop leer je: leerlingen motiveren; leerdoelen formuleren, delen en checken; flexibel omgaan met onderwijstijd/rooster en leerdoelen inzetten als vertrekpunt van formatief toetsen en evalueren. De eigen, dagelijkse onderwijspraktijk vormt de basis voor deze workshop.

1.7 (en 2.7) Differentiëren is te leren

Workshop (90 minuten)

Spreker(s)

Meike Berben; adviseur CPS

Doelgroep

Docenten, onder- en bovenbouw

Inhoud

Differentiëren, oftewel rekening houden met verschillen tussen leerlingen, klinkt mooi, maar hoe organiseer je dit met meerdere klassen en veel verschillende leerlingen? In deze workshop gaan we in op wat differentiatie in de klas inhoudt, wat je al wél doet en wat je nog meer zou kunnen doen in jouw lessen.

Doel

Je weet wat differentiatie in de les inhoudt, welke manieren van differentiëren er zijn, welke manieren je al toepast en welke manieren je nog meer zou kunnen toepassen.

1.8 (en 2.8) De coachende rol van de havodocent

Workshop (90 minuten)

Spreker(s)

Lambrecht Spijkerboer; trainer, verbonden aan het Netwerk Onderwijsadviseurs

Doelgroep

Docenten en schoolleiders

Inhoud

Wanneer scholen inzetten op flexibilisering van het rooster ontstaan er andere lestijden met andere invullingen. De coachende rol van de docent komt daarmee weer op de agenda. Wat moet de havodocent dan anders doen? En vooral hoe kun je die coachende rol verder ontwikkelen zodat het leidt tot effectief leren?

Doel

In deze workshop onderscheiden we coachende activiteiten gericht op 'aan het werk houden en krijgen van leerlingen', en docentactiviteiten die erop gericht zijn havoleerlingen meer zelf verantwoordelijkheid te laten ontwikkelen. De kenmerken van havoleerlingen kunnen daarbij helpen om te weten wat je kunt doen in havoklassen om het leren te versterken.

1.9 (en 2.9) Formatief evalueren met ICT

Workshop (90 minuten)

Spreker(s)

Dustin Dijkstra; docent, trainer verbonden aan het Netwerk Onderwijsadviseurs

Doelgroep

Docenten onder- en bovenbouw

Inhoud

Bij formatief evalueren krijgen leerlingen meer zicht op hun leerproces doordat ze weten waar ze nu staan en hoe ze verder kunnen. Digitale middelen kunnen helpen om daar een succes van te maken, passend bij de verschillende fasen van formatief evalueren.

Doel

Het ontwerpen van een les voor de havoklas waarin je leert hoe je ICT kunt gebruiken om leerlingen meer zicht te geven op de leerdoelen; hoe je formatief kunt toetsen met ICT en hoe je effectieve feedback geeft met behulp van ICT.

RONDE 2

(11.40 UUR – 12.20 UUR)

2.1 De toekomst door de ogen van generatie Z

Lezing (40 minuten)

Spreker(s)

Michelle Gerlach; trainer, coach, ontwikkelaar Intermijn

Doelgroep

Leidinggevenden en docenten bovenbouw

Inhoud

We verdiepen ons in de jongeren van nu: generatie Z. Wat is er bijzonder aan het opgroeien in deze tijd? Waarom hebben zoveel jongeren last van keuzestress? Wat is het effect van de prestatiegerichte maatschappij? Is er nog ruimte voor twijfel? En: hoe kunnen we generatie Z het beste ondersteunen?

Doel

We stellen generatie Z aan je voor. We geven inzicht in het opgroeien anno 2020. We geven uitleg over de lastigheid van het maken van keuzes in deze tijd, zoals de studiekeuze. En we verdiepen ons in de rol van ouders en professionals: hoe begeleiden we generatie Z?

2.2 Thema Effectieve(re) leerlingbesprekingen

Uw vraag centraal! (40 minuten)

Spreker(s)

Jannet Maréchal; trainer ATOA, verbonden aan Netwerk Onderwijsadviseurs

Doelgroep

Voor allen geschikt

Inhoud

Wil je meedoen aan deze sessie over een effectieve leerlingbespreking, dan staat jouw vraag centraal. Mail je vraag vooraf! Vragen kunnen gaan over hoe je komt tot meer opbrengsten, andere vormen van een bespreking, jouw leidinggevende rol bij de besprekingen, maar ook hoe je meer diepgang krijgt in de bespreking.

Doel

Uw vraag staat centraal! De trainer verdiept zich vooraf in de vragen en zal tijdens deze sessie samen met jou op een interactieve manier de vragen en de antwoorden bespreken. Mail jouw vraag naar: info@havocongres.nl. Vragen dienen uiterlijk twee weken voor het congres binnen te zijn.

2.3 Talentonderwijs en kennismaking met het HBO

Inspiratiesessie (40 minuten)

Spreker(s)

Akke Gerlisma; lerarenopleider NHL Stenden

Doelgroep

Docenten en mentoren bovenbouw

Inhoud

Samen met meerdere vo- en mbo-scholen heeft NHL Stenden een programma voor leerlingen van de bovenbouw van die meer uitgedaagd kunnen worden. Dit programma heet Junior Honours College en is gericht op doorstroom en talentontwikkeling.

Doel

Het Junior Honours Project is een VO/MBO/HBO-project gericht op doorstroom en talentontwikkeling. Bovenbouwleerlingen van het VO krijgen de kans om gedurende acht weken een middag per week, op het HBO een Honoursprogramma te volgen. De pijlers van het programma zijn: Innovatie, Ondernemendheid, Multidisciplinair werken, Waardevol Handelen en Persoonlijk Leiderschap.

2.4 Maatwerk in de les! 20/20 leren in praktijk

Inspiratiesessie (good practice) (40 minuten)

Spreker(s)

Teun van Roy; teamleider onderbouw h/v dr. Aletta Jacobs College

Doelgroep

Leidinggevenden en docenten, zowel onder- als bovenbouw

Inhoud

Tijdens deze good practice hoor je waar wij nu staan in onze ontwikkeling naar meer maatwerk. Je hoort voorbeelden van wat goed werkt (en vraag ik jullie ook voorbeelden te geven) en er worden dilemma's met jullie gedeeld. De vraag daarbij is: wat vraagt een havoleerling en wat heeft hij echt nodig?

Doel

Bespreken van (waarschijnlijk) herkenbare dilemma's bij het implementeren van maatwerk.

RONDE 3

(13.20 UUR – 14.00 UUR)

3.1 Plannen, concentreren en reflecteren – zo kun je dat jongeren leren

Masterclass (40 minuten)

Spreker(s)

David Maij; gedragspsycholoog (mede-)eigenaar Neuro Habits/ Zelfi/ Leer.tips?

Doelgroep

Docenten/mentoren, onder- en bovenbouw

Inhoud

Plannen, concentreren en reflecteren zijn cruciale studievaardigheden, zeker ook voor havo-leerlingen. Hoewel deze lezing niet havo-specifiek is, hebben havisten die deze vaardigheden onder de knie hebben, daar wel bij alle vakken profijt van. In de masterclass krijg je praktische tips om leerlingen te begeleiden bij het aanleren van deze vaardigheden.

Doel

Docenten/mentoren begrijpen hoe ze leerlingen kunnen coachen bij het opstellen van een eenvoudig plan dat leerlingen helpt bij het maken van huiswerk, concentreren en reflecteren. Het doel is om maatwerk te leveren aan een grote groep leerlingen.

3.2 De toekomst door de ogen van generatie Z

Lezing (40 minuten)

Spreker(s)

Michelle Gerlach; trainer, coach, ontwikkelaar Intermijn

Doelgroep

Leidinggevenden en docenten bovenbouw

Inhoud

We verdiepen ons in de jongeren van nu: generatie Z. Wat is er bijzonder aan het opgroeien in deze tijd? Waarom hebben zoveel jongeren last van keuzestress? Wat is het effect van de prestatiegerichte maatschappij? Is er nog ruimte voor twijfel? En: hoe kunnen we generatie Z het beste ondersteunen?

Doel

We stellen generatie Z aan je voor. We geven inzicht in het opgroeien anno 2020. We geven uitleg over de lastigheid van het maken van keuzes in deze tijd, zoals de studiekeuze. En we verdiepen ons in de rol van ouders en professionals: hoe begeleiden we generatie Z?

3.3 Onderwijsvernieuwing op uw school

Themawandeling (60 minuten, start om 13.00u!)

Spreker(s)

Dustin Dijkstra; trainer verbonden aan het Netwerk Onderwijsadviseurs

Doelgroep

Leidinggevenden en docenten

Inhoud

Hoe ga je met vernieuwingen aan de slag in je school? Mogelijk ben je bezig met een onderwijsvernieuwing of doe je voor de lunch ideeën op voor een verandering c.q. verbetering. We bespreken al wandelend hoe je een onderwijsvernieuwing kunt aanpakken. Tevens wisselen we ideeën en ervaringen met collega's van andere scholen uit.

Doel

Ideeën en ervaringen uitwisselen om van onderwijsvernieuwing op je eigen school een succes te maken.

3.4 Executieve functies ontwikkelen in de bovenbouw HAVO

Inspiratiesessie (good practice) (40 minuten)

Spreker(s)

Christel de Jong; docent Physical Education, coördinator TTO Vincent van Gogh

Doelgroep

Leidinggevenden en mentoren bovenbouw

Inhoud

Tijdens deze sessie zie je op welke manier wij op school de problematiek in Havo 4 aanpakken. Te veel leerlingen zijn/waren niet gemotiveerd en te veel leerlingen doubleren in H4. Dit willen wij veranderen, maar de verandering zoeken wij bij de leerling zelf. Zij moeten inzicht krijgen in het leren leren.

Doel

Leer de leerlingen meer over hoe je leert, wat moet je daar voor doen, wat moet je er voor laten. Hoe voorkom je uitstelgedrag, ga je om met stress, maar ook; wat is nu de beste manier om een tekst aan te pakken etc. Leerlingen kiezen zelf waar ze meer van willen weten.

3.5 Cals Business College – een hele dag ondernemen

Inspiratiesessie (good practice) (40 minuten)

Spreker(s)

Hijmen van de Waal en Bas Voet; Cals College Nieuwegein

Doelgroep

Voor allen geschikt

Inhoud

Voor de economisch geïnteresseerde H4 leerlingen hebben we een speciaal traject: een Business College. Een dag geen les maar teamwerk. Werken aan een eigen onderneming, maar ook aan de individuele vaardigheden. Veel samenwerken, presenteren, prikkelen en communiceren. Met veel dynamiek. En natuurlijk vaak op pad.

Doel

Hoe kun je met slim organiseren van het onderwijsaanbod H4 leerlingen een dag met plezier naar school krijgen en hen gemotiveerd en trots krijgen een dag aan het werk te gaan? N.B. Er zijn leerlingen bij deze sessie aanwezig.

3.6 Slim leren met de kracht van tekenen.

Inspiratiesessie (40 minuten)

Spreker(s)

Bianca Berndsens, leren met LEFF

Doelgroep

Voor allen geschikt

Inhoud

Havoleerlingen leren graag met ondersteuning van visuele middelen. Er zijn momenten waarop zij moeite hebben met leren of met de manier waarop ze denken te moeten leren. Met de kracht van tekenen, kun je leerlingen leren hoe zij kunnen leren zonder snel de focus te verliezen. Naast alle digitale skills een waardevolle offline skills voor havoleerlingen.

Doel

Na deze sessie weet je hoe je morgen op jouw eigen school havoleerlingen al kunt laten leren, door de kracht van het tekenen. Daar is geen tekentalent voor nodig van jou als docent, noch van de leerling, maar leren met leff(f).

3.7 Inzicht in het omgaan met perfectionisme bij leerlingen

Inspiratiesessie (40 minuten)

Spreker(s)

Sten Dallinga; sport- en prestatiepsycholoog Innergy Performance Coaching

Doelgroep

Docenten en mentoren bovenbouw

Inhoud

Perfectionisme bij leerlingen kan zorgen voor een drive naar vooruitgang en goede resultaten. Er zijn verschillende soorten perfectionisme, de één geeft meer ongewenste gedragsconsequenties dan de andere. We gaan hier op in en kijken hoe je als docent leerlingen met deze eigenschap beter kunt begrijpen en begeleiden.

Doel

Aan het einde van deze sessie heb je meer inzicht in perfectionisme bij je leerlingen. Daarnaast heb je meer inzicht in hoe je ze zou kunnen begeleiden. N.B. Deze sessie is niet specifiek gericht op havoleerlingen.

3.8 De les gedifferentieerd starten? Een goed begin!

Inspiratiesessie (good practice) (40 minuten)

Spreker(s)

Frank Gaarhuis; eigenaar Gaarhuis EPC, docent Coornhert Lyceum

Doelgroep

Docenten onder- en bovenbouw

Inhoud

In deze inspiratiesessie laat ik met concrete werkvormen en voorbeelden uit de praktijk zien hoe je de les gedifferentieerd kan starten voor havo leerlingen. Ik gebruik hiervoor werkvormen in de docentenrol van presentator, didacticus en afsluiter.

Doel

Aan het eind van deze sessie heb je inspiratie opgedaan op het gebied van de les gedifferentieerd starten en doe ik suggesties om consumerend gedrag van havo leerlingen te veranderen in een proactieve (positieve) leerhouding!

3.9 In gesprek over 'De staat van de havo'

Inspiratiesessie (good practice) (40 minuten)

Spreker(s)

Bestuur havoplatform

Doelgroep

Leidinggevenden

Inhoud

In *De staat van het onderwijs 2019* wordt geconcludeerd dat de prestaties van havo-leerlingen in negatieve zin opvallen: motivatieprobleem, veel doubleren, dalend CE en te weinig succesvol in het hbo; in het hbo heeft 49% na 5 jaar een bachelor, 69% na 8 jaar: jongens zijn significant minder succesvol dan meisjes, kansongelijkheid heeft duidelijke invloed.

Doel

Hoe ervaren wij deze problematiek in de praktijk? Krijgt de havo-leerling de aandacht die hij verdient? Met experts vanuit inspectie en VO-raad wisselen we hierover van gedachten.

RONDE 4

(14.25 UUR – 15.05 UUR)

4.1 Onder- en overvragen van havisten leidt tot verkeerde leerkeuzes

Masterclass (40 minuten)

Spreker(s)

Inge Verstraete; trainer en auteur Handboek Leren Leren

Doelgroep

Voor allen geschikt

Inhoud

De meeste leerlingen willen graag succesvol zijn in leren, maar maken vaak onhandige leerkeuzes. Zoals niet leren, de leerstof globaal doorlezen of teveel leren terwijl de leerstof nog steeds niet wordt beheerst. Het gevolg is dat leerlingen minder goede resultaten behalen. Het onder- of overvragen van de leerling in de leertaak die zij krijgen aangeboden, ligt vaak ten grondslag aan het maken van verkeerde leerkeuzes.

Doel

In deze interactieve masterclass wordt ingezoomd op het aanbieden van effectieve leertaken en leerstrategieën in de les, waardoor leerlingen meer grip en overzicht houden op de leertaak, inzicht krijgen in het maken van goede leerkeuzes en daardoor succesvoller zijn in het leren.

4.2 Invoering driehoeksgesprekken

Inspiratiesessie (good practice) (40 minuten)

Spreker(s)

Frans Ittmann en Erik de Vries; SportLifeStyle Sevenwolden Heerenveen

Doelgroep

Voor allen geschikt.

Inhoud

De havoleerlingen van de SportLifeStyle volgen een rooster waarin sport en onderwijs optimaal gecombineerd kan worden. Twee keer per jaar voeren zij met hun coach en ouders driehoeksgesprekken over hun persoonlijke ontwikkeling. Wij vertellen onze ervaringen met de driehoeksgesprekken en wat de actieve rol van de leerling is, naast de ouder(s) en de coach.

Doel

Wij nemen jullie mee in ons ontwikkelproces door te vertellen waarom wij voor deze vorm kiezen, wat er komt kijken bij de invoering van deze gesprekken en wat de meerwaarde ervan is voor zowel de havoleerling, de ouders en de coach (c.q. mentor).

4.3 Thema Jongensdidactiek

Uw vraag centraal! (40 minuten)

Spreker(s)

Kitty van Dijck; trainer, verbonden aan het Netwerk Onderwijsadviseurs

Doelgroep

Voor allen geschikt

Inhoud

Wil je meedoen aan deze sessie over jongensdidactiek, dan staat jouw vraag centraal. Mail je vraag vooraf aan de organisatie! Heb je ook zoveel vragen over jongens in de havoklas? Waarom zijn ze zo druk? Waarom leren ze niet voor een toets? Hoe krijg ik ze meer gemotiveerd?

Doel

Uw vraag staat centraal! De trainer verdiept zich vooraf in de vragen en zal tijdens deze sessie samen met je op een interactieve manier de vragen en de antwoorden bespreken. Mail jouw vraag naar: info@havocongres.nl. Vragen dienen uiterlijk twee weken voor het congres binnen te zijn.

4.4 Aansluitscholen

Inspiratiesessie (40 minuten)

Spreker(s)

Douwe van der Hucht; HAN

Doelgroep

Bovenbouw

Inhoud

De HAN heeft met meer dan 15 scholen een convenant 'aansluitschool'. Elk van deze aansluitscholen ontwerpt samen met de HAN een meerjaren 'programma van aansluiting'. Studenten van de HAN begeleiden havisten, onder meer bij hun profielwerkstuk. Studenten zullen hierover vertellen tijdens deze inspiratiesessie.

Doel

Hoofddoel van het programma is een bewuste en succesvolle studiekeuze en verbeterde aansluiting 'van leerling naar student', dus van vo naar hbo. 'Een goede aansluiting is de basis voor studieplezier en studiesucces' in het hbo.

4.5 Je havoteam in beweging krijgen

Inspiratiesessie (40 minuten)

Spreker(s)

Lambrecht Spijkerboer; verbonden aan het Netwerk Onderwijsadviseurs

Doelgroep

Leidinggevenden en procesbegeleiders

Inhoud

Er is een nieuw spel ontwikkeld: 'School in beweging'. Met dit spel kun je oefenen om je team vooruit te brengen in de schoolontwikkeling. Wie heeft wat nodig om een stap vooruit te zetten? Wat is je rol en wanneer zet je bepaalde niet-conventionele activiteiten in die echt helpen? En met wie?

Doel

We bespreken de achtergronden van het spel en leggen het verband met de ontwikkelingen in jouw havoteam. Het zal blijken dat acties pas echt helpen als zij op de juiste manier en op het juiste moment worden ingezet. Een prachtige uitdaging om de aansturing van je eigen schoolontwikkelingsproces te bekijken.

4.6 (en 5.6) Leerlingen helpen met ordenen, dan coach je op succes.

Workshop (90 minuten)

Spreker(s)

Jannet Maréchal; trainer ATOA, verbonden aan het Netwerk Onderwijsadviseurs

Doelgroep

Mentoren/coaches, onder- en bovenbouw

Inhoud

We willen leerlingen meer grip laten krijgen op het/hun eigen leerproces. Maar in het hoofd van pubers gaat soms/vaak zoveel rond dat dit makkelijker gezegd is dan gedaan. Als mentor/coach kun je helpen met ordenen door hen 'succesrijpe acties' te laten ondernemen.

Doel

In deze sessie krijg je technieken aangereikt die leerlingen helpen bij het ordenen, zodanig dat zij overzicht krijgen. Je wordt geholpen leerlingen zó te coachen dat ze minder geneigd zijn sociaal wenselijke antwoorden te geven en meer op zoek gaan naar hun eigen doelen, anders dan: 'ik wil over'.

4.7 (en 5.7) Curriculumkit

Workshop (90 minuten)

Spreker(s)

Reinier Geurts; Vernieuwonderwijs

Doelgroep

Voor allen geschikt

Inhoud

Welke stappen moet je nemen als je een nieuwe lessenserie gaat ontwerpen? Welke alternatieven zijn er voor een lesboek en een proefwerk? In deze workshop ga je aan de slag met de CurriculumKit, een toolkit om vakgroepen te helpen met het (her)ontwerpen van hun curriculum.

Doel

Aan het eind van deze workshop heb je kennism gemaakt met het eerste deel van de CurriculumKit en weet je of deze toolkit bruikbaar is voor jouw sectie of school.

4.8 (en 5.8) Het recept voor het keuzemenu binnen de havoles.

Workshop (90 minuten)

Spreker(s)

Masja Mesie; trainer, verbonden aan het Netwerk Onderwijsadviseurs

Doelgroep

Docenten onder- en bovenbouw

Inhoud

Niet alleen het 'wat' maar het 'hoe en met wie', is voor havo-leerlingen vaak doorslaggevend bij het maken van keuzes binnen de lessen en daarbuiten. Aantrekkelijke gerechten én een prettig gezelschap vormen de basis. Dus waarom zouden we hier niet op inspelen bij het opstellen van de 'menukaart' van de havo-lessen?

Doel

Tijdens deze workshop leer je over het keuzegedrag van havo-leerlingen, krijg je voorbeelden van ingrediënten van een aantrekkelijk keuzemenu, krijg je beelden bij de rol van de docent bij de begeleiding van de menukeuze en reflecteren we op de meerwaarde van deze insteek voor de havo's.

4.9 (en 5.9) Hoe kan je formatief handelen implementeren op de havo?

Workshop (90 minuten)

Spreker(s)

Valentina Devid; teamleider, trainer (Netwerk Onderwijsadviseurs) & Bas Schotpoort; conrector Christelijk Lyceum Apeldoorn

Doelgroep

Voor allen geschikt

Inhoud

Ben jij enthousiast over formatief evalueren, maar is jouw havoafdeling (nog) niet zo enthousiast? Tijdens deze workshop krijg je handvatten aangereikt over hoe jij op jouw school formatief evalueren verder kan implementeren, dusdanig dat jij je collega's meeneemt.

Doel

Leidinggevend en kartrekkers krijgen handvatten en inspiratie om binnen hun eigen praktijk formatief handelen verder succesvol neer te zetten.

RONDE 5

(15.15 UUR – 15.55 UUR)

5.1 Plannen, concentreren en reflecteren – zo kun je dat jongeren leren

Masterclass (40 minuten)

Spreker(s)

David Maij; Gedragspsycholoog (mede-)eigenaar Neuro Habits/ Zelfi/ Leer.tips?

Doelgroep

Docenten/mentoren, onder- en bovenbouw

Inhoud

Plannen, concentreren en reflecteren zijn cruciale studievaardigheden, zeker ook voor havo-leerlingen. Hoewel deze lezing niet havo-specifiek is, hebben havisten die deze vaardigheden onder de knie hebben, daar wel bij alle vakken profijt van. In de masterclass krijg je praktische tips om leerlingen te begeleiden bij het aanleren van deze vaardigheden.

Doel

Docenten/mentoren begrijpen hoe ze leerlingen kunnen coachen bij het opstellen van een eenvoudig plan dat leerlingen helpt bij het maken van huiswerk, concentreren en reflecteren. Het doel is om maatwerk te leveren aan een grote groep leerlingen.

5.2 De les gedifferentieerd starten? Een goed begin!

Inspiratiesessie (good practice) (40 minuten)

Spreker(s)

Frank Gaarhuis; eigenaar Gaarhuis EPC, docent Coornhert Lyceum

Doelgroep

Docenten onder- en bovenbouw

Inhoud

In deze good practice laat ik met concrete werkvormen en voorbeelden uit de praktijk zien hoe je de les gedifferentieerd kan starten voor havo-leerlingen. Ik gebruik hiervoor werkvormen in de docentenrol van presentator, didacticus en afsluiter.

Doel

Aan het eind van deze good practice sessie heb je inspiratie opgedaan op het gebied van de les gedifferentieerd starten en doe ik suggesties om consumerend gedrag van havo leerlingen te veranderen in een proactieve (positieve) leerhouding!

5.3 Havodidactiek in de praktijk

Inspiratiesessie (good practice) (40 minuten)

Spreker(s)

Joyce Bilbija (coordinator H45), Kathelijne van Houtert (teamleider H345) Goois Lyceum

Doelgroep

Docenten en teamleiders

Inhoud

Tijdens deze sessie maak je kennis met de havodidactiek zoals wij die op het Goois Lyceum ontwikkeld hebben en gebruiken. Tevens laten we instrumenten zien hoe je deze didactiek zichtbaar kan maken in de lessen en hoe leerlingen dat ervaren.

Doel

Door onze kennis en ervaring te delen, hopen we dat anderen voor hun school een eigen havodidactiek kunnen gaan ontwikkelen en opzetten.

5.4 Cals Business College – een hele dag ondernemen

Inspiratiesessie (good practice) (40 minuten)

Spreker(s)

Thijmen van de Waal en Bas Voet; Cals College Nieuwegein

Doelgroep

Voor allen geschikt

Inhoud

Voor de economisch geïnteresseerde H4 leerlingen hebben we een speciaal traject: een Business College. Een dag geen les maar teamwerk. Werken aan een eigen onderneming, maar ook aan de individuele vaardigheden. Veel samenwerken, presenteren, prikkelen en communiceren. Met veel dynamiek. En natuurlijk vaak op pad.

Doel

Hoe kun je met slim organiseren van het onderwijsaanbod H4 leerlingen een dag met plezier naar school krijgen en hen gemotiveerd en trots krijgen een dag aan het werk te gaan?

N.B. Er zijn leerlingen bij deze sessie aanwezig.

5.5 Het profielwerkstuk en LOB, twee vliegen in een klap!

Inspiratiesessie (40 minuten)

Spreker(s)

Annemiek Rebel (expertisepunt LOB) en Milou Sprenkel (Hervormd Lyceum Zuid)

Doelgroep

Bovenbouw

Inhoud

Naast het 'gewone' schoolwerk moeten leerlingen ook nog een PWS schrijven én een (verplicht) LOB-traject volgen. Daarom hebben wij het PWS gekoppeld aan LOB om uit beide het maximale te halen. Leerlingen uit havo 4 en 5 gaan op zoektocht naar zichzelf, naar opleidingen, een stage en een hierop aansluitend onderwerp voor hun profielwerkstuk.

Doel

Het profielwerkstuk integreren binnen het LOB-traject. Door het profielwerkstuk voor havo heel praktisch te maken en aan te laten sluiten op de LOB-stage, wordt het een heel concreet onderzoek dat gericht is op de toekomst en op een betere aansluiting op het HBO.

